

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष ५ अंक १२ (२)]

सोमवार, जुलै १, २०१९/आषाढ १०, शके १९४१

[पृष्ठे ३, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक ३५

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधानसभेत दिनांक २८ जून, २०१९ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :-

L. A. BILL No. XXXVIII OF 2019.

A BILL

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA PUBLIC TRUSTS ACT.

सन २०१९ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३८.

**महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५०, यात आणखी
सुधारणा करण्यासाठी विधेयक.**

ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनाकरिता त्याअर्थी, महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम यामध्ये आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे, त्याअर्थी भारतीय गणराज्याच्या सत्तराव्या वर्षी, याद्वारे पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :-

१. या अधिनियमास, महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था (सुधारणा) अधिनियम, २०१९ असे म्हणावे.

२. महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम (यात ज्याचा निर्देश “ मुख्य अधिनियम ” असा करण्यात आला आहे.) याच्या कलम २ मध्ये—

(१) उपखंड (१०)(अ) नंतर, पुढील स्पष्टीकरण समाविष्ट करण्यात येईल :—

स्पष्टीकरण.—“ देवळांमधील सेवा ” या शब्द प्रयोगामध्ये पुजारी किंवा गुरव मग ते त्यांना कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो, मंदिरातील पुजा-अर्चा किंवा सेवा पार पाडण्यास हक्कदार असलेले, यांचा समावेश होतो.

(२) उपखंड (१८) मध्ये “ व्यवस्थापकाचा ” या मजकुरानंतर “ हितसंबंध असलेली व्यक्ती या नात्याने पुजारी किंवा गुरव मग त्यांना कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो ”, हा मजकूर जादा दाखल करण्यात येईल.

सन १९५० चा
महा. अधिनियम
क्रमांक २९
याच्या कलम
१८ ची सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम १८ च्या पोट-कलम (५) मध्ये खंड (एक) नंतर पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ (एक-अ) हितसंबंध असलेली व्यक्ती या नात्याने पुजारी किंवा गुरव, कोणतेही असल्यास, मग त्यांना कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो, यांची नावे व पत्ते.”

सन १९५० चा
महा. अधिनियम
क्रमांक २९
याच्या कलम
३६ ची
सुधारणा.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३६ च्या पोट-कलम (१) मध्ये खंड (क) नंतर पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ परंतु, सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्थेच्या स्थावर मालमत्तेचे अन्यसंक्रामण करण्यापूर्वी हितसंबंध असलेली व्यक्ती या नात्याने पुजारी किंवा गुरव, मग त्यांना कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो, यांचे वंशपरंपरागत हक्क किंवा हितसंबंध विचारात घेण्यात येतील.”

सन १९५० चा
महा. अधिनियम
क्रमांक २९
यांच्या कलम
५०अ ची
सुधारणा.

५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५०अ मध्ये पोट-कलम (१) नंतर पुढील परंतुक व पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“ परंतु, धर्मादाय आयुक्ताने तयार केलेली योजना ही विश्वस्त व्यवस्थेच्या विलेखाशी विसंगत नसेल:

परंतु आणखी असे की, त्या योजनेस अंतिम रूप देण्यापूर्वी विश्वस्तांना आणि पुजारी किंवा गुरव, मग त्यांना कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो, यांसह हितसंबंध असलेल्या इतर सर्व व्यक्तींना आपली बाजू मांडण्याची संधी देण्यात येईल.

(१अ) धर्मादाय आयुक्त, विश्वस्त व्यवस्थेच्या व्यवस्थापनासाठी किंवा कारभारासाठी पोट-कलम (१) अन्वये योजना तयार करताना हितसंबंध असलेली व्यक्ती या नात्याने पुजारी किंवा गुरव यांच्या वंशपरंपरागत हक्कांना किंवा हितसंबंधाना संरक्षण देईल :

परंतु, जर धर्मादाय आयुक्ताने अशी योजना या सुधारणा अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी केली असेल आणि त्यात पुजाऱ्यांच्या वंशपरंपरागत हक्कांना किंवा हितसंबंधाना संरक्षण देण्यात आले नसेल तर, धर्मादाय आयुक्त अशा योजनांची फेरतपासणी करील व त्यांत सुधारणा करील :

परंतु आणखी असे की, तपासणी झाल्यानंतर त्या योजनेची सुधारणा करण्यापूर्वी हितसंबंध असणाऱ्या सर्व व्यक्तींना आपले म्हणणे मांडण्याची संधी देईल.”

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन.

१. महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियमामध्ये महाराष्ट्र राज्यामधील सार्वजनिक धार्मिक व धर्मादाय विश्वस्तव्यवस्थांच्या कारभारांचे विनियमन करण्यासाठी तरतूद आहे, राज्यात मोठ्या संख्येत मंदिर विश्वस्तव्यवस्था आहेत आणि त्यांचा कारभार हा विश्वस्तव्यवस्था विलेख तसेच महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम यांच्या तरतुदीनुसार केला जातो.

२. धर्मादाय आयुक्तांनी मंदिराच्या विविध मंदिर विश्वस्तव्यवस्थांकरिता उक्त अधिनियमान्वये अनेक योजना तयार केल्या आहेत. अशा योजना तयार केल्याच्या परिणामी मंदिरातील पूजा-अर्चा किंवा सेवा पार पाडण्यासाठी हक्कदार असलेले विभिन्न प्रकारचे पुजारी आपल्या हक्कांपासून वंचित राहतात तसेच त्यांना आपल्या उपजिविकेच्या हक्कासही मुकावे लागते. विद्यमान कायद्यात त्यांच्या हक्काचे रक्षण करण्यासाठी तरतूद नाही म्हणून अशा पुजाऱ्यांच्या हितसंबंधाचे रक्षण करण्याकरिता या अधिनियमामध्ये यथोचित तरतूद करणे आवश्यक आहे.

३. वरील उद्दिष्ट्ये साध्य करणे हा या विधेयकाचा हेतू आहे.

विधान भवन :

मुंबई,
दिनांक ६ जून २०१९.

महेश लांडगे, सुरेश गोरे
प्रभारी-सदस्य.

विधान भवन :

मुंबई,
दिनांक २८ जून, २०१९.

जितेंद्र भोळे,
सचिव (का.),
महाराष्ट्र विधानसभा.